

Jarosław Nowak

„Biegły w sądzie” – szkolenie zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne

W dniu 3 marca 2012 r. w siedzibie Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego przy ul. Zgoda w Warszawie odbyło się ośmiodzinne szkolenie pt. „Biegły w sądzie”. Nie było to pierwsze i na pewno nie ostatnie spotkanie w ramach tego tematu. Do tej pory zorganizowano sześć spotkań, z których skorzystało 125 osób.

W programie szkolenia znalazła się problematyka dotycząca przepisów regulujących działalność biegłych, podstaw teorii opiniowania, opinii biegłego jako środka dowodowego w toczącym się procesie, podstaw psychologii sądowej, statusu biegłego w postępowaniu sądowym, wynagrodzenia za opinie biegłych oraz zasad odpowiedzialności biegłych. Autorką programu, a jednocześnie osobą prowadzącą szkolenie, była prof. dr hab. Ewa Gruza – przewodnicząca Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego, pracownik naukowy Katedry Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, wybitny specjalista, a także biegły sądowy z listy prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie w dziedzinie badań dokumentów.

Jeżeli chodzi o uczestników szkolenia, to mogli wziąć w nim udział nie tylko członkowie Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego, ale też osoby niebędące członkami stowarzyszenia. Program szkolenia przygotowany był zarówno dla osób, które są wpisane na listy prezesów sądów okręgowych, jak i osób, które dopiero planują ubiegać się o taki wpis.

Prowadząca szkolenie prof. dr hab. Ewa Gruza wskazała na wiele ważnych kwestii dotyczących roli i statusu biegłych występujących w postępowaniach cywilnych, karnych i administracyjnych.

Szkolenie składało się z siedmiu bloków tematycznych, w których poruszone zostały wszystkie najważniejsze problemy teoretyczne i praktyczne, z jakimi może spotkać się biegły bądź kandydat ubiegający się o wpis na listę prezesa sądu.

Prof. Gruza, rozpoczynając szkolenie, wyjaśniła podstawowe pojęcia, które powinien znać każdy biegły. Omówiono przepisy dotyczące powoływania biegłych oraz przepisy regulujące pracę biegłych i zasady, jakie obowiązują przy ich powoływaniu. Szeroko omówiono zostały problemy związane ze statusem biegłego w sądzie, a także dyskutowano problematykę związaną

z proponowanymi zmianami w projekcie do ustawy o biegłych. Na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego, Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, dekretu o należnościach biegłych i stron przedstawiono zasady wynagradzania biegłych za ich pracę. Duże emocje wzbudziła kwestia przyznawania wyrocznia i dosyć powszechna ostatnio praktyka korygowania faktur wystawianych przez biegłych.

Uczestnicy szkolenia w ogólnej dyskusji poruszyli zagadnienia związane ze sporządzaniem rachunków, kosztami opinii, opodatkowania biegłych podatkiem VAT oraz ubezpieczenia biegłego od odpowiedzialności cywilnej.

Drugi blok szkoleniowy poświęcony został podstawom teorii opiniowania. W części początkowej wyjaśniona została różnica pomiędzy pojęciami biegły a ekspert. Omówiono status biegłego z listy, biegłego ad hoc oraz biegłych z instytucji naukowych i specjalistycznych. Ważnym tematem tej części szkolenia było omówienie problematyki dotyczącej praw i obowiązków, jakie przysługują i jakim muszą poddawać się biegli.

W kolejnym bloku tematycznym omówiona została problematyka opiniowania. Z uwagi na to, że bezpośredni związek z treścią postanowienia o powołaniu biegłego ma przedmiot i zakres opinii, szczegółowej analizie poddano temat prawidłowego formułowania postanowienia o powołaniu biegłego oraz sposób jego analizy i odnoszenia się do kwestii w nim zawartych. W tej części wykładu poruszone zostały wszelkie kwestie dotyczące struktury, układu i budowy opinii, a także języka i zwrotów jakie powinien zastosować biegły w trakcie redagowania jej treści.

Kolejny etap szkolenia poświęcono bardzo ważnemu tematowi, a mianowicie podstawom psychologii sądowej. W trakcie wykładu uczestnicy mieli możliwość pogłębiać wiedzę z zakresu psychologii przesłuchania biegłego i metod, jakie stosują pełnomocnicy stron, by uwiarygodnić zajmowane przez siebie stanowisko. Niebagatelną rolę w tym temacie stanowi umiejętność właściwej auto-prezentacji. Szczególny nacisk został położony na umiejętność prawidłowego i zrozumiałego komunikowania się biegłego z sądem. Ważną częścią szkolenia szczególnie dla kandydatów na biegłych było omówienie organizacji sali sądowej ze szczególnym uwypukleniem uprawnień,

jakie przysługują poszczególnym uczestnikom postępowania i samym biegłym. Kolejnym istotnym tematem było omówienie sposobów i technik prezentacji sporządzonej przez siebie opinii z naciskiem na różnice w sytuacji, w której dochodzi do konfrontacji biegłych w sądzie.

Szkolenie zakończyło się omówieniem najczęściej spotykanych błędów w opiniach biegłych, odpowiedzialności biegłych za błędnie sporządzone opinie i o granicach odpowiedzialności w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Szkolenie było przygotowane bardzo precyzyjnie. Uczestnicy mieli okazję wyjaśnić wątpliwości, jakie nasuwały im się w toku ich pracy, oraz zadać pytania odnośnie do prezentowanych podczas szkolenia zagadnień. Prowadząca zajęcia prof. Gruza w sposób przejrzysty i jednoznaczny omówiła wszystkie kwestie, jakie mogą być

potrzebne zarówno kandydatom na biegłych, jak i tym, którzy występują jako pomocnicy procesowi.

Warto podkreślić, że szkolenie cieszy się dużą popularnością, gdyż do chwili obecnej wzięło w nim udział 125 osób. W przeważającej większości byli to biegli z list prezesów Sądów Okręgowych z zakresu badań pisma. Co istotne, każdy z uczestników po zakończeniu szkolenia otrzymał certyfikat potwierdzający udział oraz materiały zatytułowane „Poradnik dla biegłych” stanowiące kompilację wszystkich przepisów dotyczących biegłych, informacje dotyczące podstaw teorii opiniowania, podstaw psychologii sądowej, zasad wynagradzania biegłych za ich pracę, zasad ich odpowiedzialności. W mojej ocenie jest to bardzo wartościowe szkolenie prezentujące problematykę dotyczącą biegłych w sposób całościowy, prowadzone w wyjątkowo interesujący sposób.